

Likelydende brev til:

Den nasjonale forskningsetiske komité for
samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

Forskerforbundet
Att.: Fungerende generalsekretær og styret

Asker, 23. april 2021

NESH OG FORSKERFORBUNDET OM NLA

Verdialliansen har notert Forskerforbundets brev datert 21. april 2021 til Kunnskapsdepartementet, uttalelse fra NESH datert 15. mars 2021 om samme forhold, og oppslag i media om begge tiltak.

Verdialliansen er ikke part i sak, og har ingen dialog med NLA om vårt engasjement. De vurderingene som Forskerforbundet og NESH gjør har imidlertid konsekvenser som ikke bare berører de partene som er direkte involvert. Dette begrunner vår henvendelse til dere.

NESH

Kritikken fra NESH fremstår som systemkritikk. Bakgrunnen er NLAs verdidokument, som ifølge bekymringsmelding fra to ansatte ved NLA «*forfekter et tradisjonelt samlivssyn med rett til å forskjellsbehandle (diskriminere) seksuelle minoriteter*».

Uttalelse fra NESH om NLA

<https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/1-uttalelser-og-vedtak/nesh/uttalelse-fra-nesh-om-nla-hogskolens-ansvar-for-forskningsetikk.pdf>

Verdidokumentet til NLA uttrykker at «*ekteskapet mellom mann og kvinne er forstått «som bærende norm i samlivsetikken*». NESH påpeker ikke konkrete tilfeller hvor forskningsetiske retningslinjer er brutt. Slik vi forstår uttalelsen så forutsetter NESH at den akademiske friheten blir begrenset på en måte som settes i system av verdidokumentets transparente henvisning til NLAs verdigrunnlag.

NESH har en ordlyd i sin uttalelse som ved gjentatte anledninger gir inntrykk av at NLA selv anvender begrepet «*diskriminering*» om sin praksis:

NLA Høgskolen hevder imidlertid at de har rett til å diskriminere ved ansettelse og begrense den individuelle akademisk frihet med henvisning til institusjonens samfunnsoppdrag:

NLA Høgskolen begrunner også diskriminering ved tilsetting med henvisning til forskningsformidling og verdien av mangfold i det offentlige ordskiftet.

Uttalelse datert 15. mars 2021 fra NESH om NLA, lenke ovenfor

Verdialliansen har ikke tilgang til de dokumentene, men det betviles at NLA selv anvender begrepet «*diskriminering*» slik NESH gir inntrykk av ved sin insisterende måte å sitere.

Dersom det likevel forholder seg slik at NLA benytter begrepet «*diskriminering*» om sitt verdidokument og praktisering av sitt tilsettingsreglement, så er det vårt anliggende å avvise at slik praktisering som NESH omtaler som «*diskriminering*» med rette kan omtales som dette.

NESH gir ingen referanse til arbeidsmiljølovens § 13-3, hvor forhold som NESH gjennomgående karakteriserer som «*diskriminering*» omtales som «*forskjellsbehandling som har et saklig formål*».

NESH er ingen domstol og eller forvaltningsenhet med kompetanse eller mandat til å konkludere i eventuell tvist om arbeidsmiljøloven. Hvis NESH vil avgjøre om tilsetningsreglementet til NLA bryter arbeidsmiljøloven, så bør dette bringes til kompetent organ med mandat til å avgjøre saken.

NESH synes for oss å konkludere om brudd på forskningsetiske retningslinjer basert på at det er lagt til grunn forutsetninger som er avgjort utenfor mandat og kompetanse hos NESH.

De forskningsetiske komiteene, herunder NESH, skal etter det vi forstår ivareta saksbehandling slik det reguleres at forvaltningsloven. På bakgrunn av den offentlige uttalelsen datert 16. mars 2021 fra NESH om NLA, synes det klart at NESH ikke har iver tatt saksbehandling som forvaltningsloven forutsetter:

- NESH synes å ha politiske vurderinger av typen «*andre særegne forhold*» som svekker tilliten til *upartiskhet, og dermed ikke tilfredsstillende habilitetskrav*», jf § 6
- NESH skal vise til de regler som vedtaket bygger på. Når dette er regler som forvaltes av andre enn NESH, så må slike kompetente organer ta avgjørelse før NESH kan konkludere, jf § 25
- Vi ser ingen informasjon i uttalelsen fra NESH om adgang til å klage på vedtaket (uttalelsen) eller hvem som er klageinstans eller frist for å klage, jf. kap. VI om klage og omgjøring

FORSKERFORBUNDET

Forskerforbundets brev til Kunnskapsdepartementet ber i overskriften om at Kunnskapsdepartementet sikrer at NLA gir full akademisk frihet til sine ansatte. Det fastslås med dette allerede i overskriften at NLA ikke gir sine ansatte akademisk frihet. Heller ikke Forskerforbundet peker på konkrete situasjoner hvor det dokumenteres at akademisk frihet ikke er ivaretatt. Forskerforbundet henviser til uttalelsen fra NESH og til ekteskapsynet som er formulert i NLAs verdidokument.

Forskerforbundet om NLA

<https://www.forskerforbundet.no/var-politikk/uttalelser/2021/akademisk-frihet-og-forskningsetikk-ved-nla-hogskolen/>

DISKRIMINERING

NESH og Forskerforbundet etterlater inntrykk av at det egentlige anliggende er verdidokumentets formulering om ekteskapet, og en politisk og verdimesig uenighet og ønske om å ramme dette.

Både NESH og Forskerforbundet refererer til henvendelsen høsten 2020 fra to ansatte ved NLA, som skal ha fremhevet at NLAs verdidokument og tilsetningsdokument «*forfekter et tradisjonelt samlivssyn med rett til å forskjellsbehandle (diskriminere) seksuelle minoriteter*», og at disse dokumentene internt får en rekke konsekvenser som kommer i konflikt med forskningsetiske retningslinjer og forsvarlighet.

Som utenforstående kan vi ikke ta stilling til om det grunnleggende verdisynet i konkrete situasjoner skaper konflikt med forskningsetiske retningslinjer og forsvarlighet, da slike påståtte konsekvenser verken av Forskerforbundet eller NESH blir påpekt, gjort kjent eller blir referert til.

Det gis ingen hjemmel verken i likestillings- og diskrimineringsloven eller i arbeidsmiljøloven for å anvende begrepet «*diskriminering*» slik Forskerforbundet og NESH forutsetter.

Det vises til følgende som dokumenterer dette:

Fra utredningen om homofiles levekår i 2001:

Det faktum at homofile og lesbiske kan inngå partnerskap, og at dei har eit juridisk vern mot krenkingar frå andre på grunn af homofil orientering og livsform, gjer sitt til at unge menneske opplever ei legitimering av denne livsforma. Det same gjer open innstilling i media og skole og det at mange kjende personar vel å vere opne om si homoseksuelle orientering.

Norge: St.meld.nr. 25 (2000 - 2001) pkt. 4.1

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9e533516e64d487d96a710f3821e077c/nn-no/pdfa/stm200020010025000dddpdfa.pdf>

Fra regjeringens høringsnotat til forslaget om felles ekteskapslov, 2007:

Ulik behandling av registrerte partnerskap og ekteskap har til dels vært oppfattet som diskriminering av homofile og lesbiske. Med hensyn til internasjonal privatrett kan det imidlertid neppe være grunnlag for se en eventuell ulik behandling av likekjønnede og forskjelligkjønnede ekteskap som diskriminerende.

Høringsnotatet til felles ekteskapslov, pkt. 6.3.1

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/felles-ekteskapslov-pa-horing/id467527/>

Fra regjeringens lovforslag om felles ekteskapslov i februar 2008:

At staten har etablert forskjellige lovgivninger og ordninger for hhv. ulikekjønnede og likekjønnede par, kan i seg selv ikke med rimelighet kalles diskriminering, så lenge disse ordningene er tilnærmet sammenfallende mht. rettigheter og plikter. Dette er et syn som finner støtte i juridiske fagmiljøer.

Ot.prp. nr. 33 (2007 – 2008), side 20

<https://www.regjeringen.no/contentassets/858f789f394446e6a33b1f7aec7da15e/no/pdfs/otp200720080033000dddpdfs.pdf>

Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) har tolket EMK artikkel 12 slik at bestemmelsen bare beskytter den tradisjonelle form for ekteskap, med det menes ekteskap mellom to personer av ulikt kjønn. Homofiles rett til å inngå ekteskap er dermed ikke direkte beskyttet av konvensjonen.

Ot.prp. nr. 33 2007–2008, side 12

<https://www.regjeringen.no/contentassets/858f789f394446e6a33b1f7aec7da15e/no/pdfs/otp200720080033000dddpdfs.pdf>

I Sverige hadde utredningen SOU 2007: 17 tilsvarende vurderinger:

Att äktenskapet inte står öppet för par med samma kön torde dock varken enligt regeringsformen eller enligt Europakonventionen i och för sig innebära en diskriminering på grund af sexuell läggning, men det torde ändå innebära en form af särbehandling.

SOU 2007: 17, sammenfatning side 17

<http://www.regeringen.se/contentassets/d8ce4c0dfea547c391469ac9a5646feb/aktenskap-for-par-med-samma-kon---vigsselfragor-hela-dokumentet-sou-200717>

Ordlyden i den europeiske menneskerettighetskonvensjonens Art. 12, Right to marry, er inntatt i den norske menneskerettighetsloven:

Men and women of marriageable age have the right to marry and to found a family, according to the national laws governing the exercise of this right.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/*#*

Myndighetene i Wien i Østerrike avviste i 2002 å inngå ekteskap. I juni 2010 ble saken behandlet av menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Dommen forplikter ikke staten til å omdefinere ekteskapet til å omfatte par av samme kjønn.

Referanse: Schalk & Kopf mot Østerrike:

[http://hudoc.echr.coe.int/enq?i=001-99643#{"display":\["0"\],"languageisocode":\["ENG"\],"appno":\["30141/04"\],"itemid":\["001-99605"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/enq?i=001-99643#{)

Følgende spørsmål ble i april 2014 sendt til Likestillings og diskrimineringsombudet:

Slik vi forstår det, er diskriminering forbudt og forbundet med straffeansvar etter norsk lov. Anklager om diskriminering er dermed også anklage om straffbar handling og praksis. Dette tilsier at det bør foretas en begrepsavklaring vedr anvendelse av begrepet diskriminering på en ekteskapsforståelse og vigselførelse som forbeholder ekteskapet for mann og kvinne. Vi anmoder derfor med dette om en kompetent vurdering av hvordan / hvorvidt diskriminering kan anvendes om en ekteskapsforståelse og vigselførelse der ekteskapet forbeholdes mann og kvinne.

LDO svarte følgende i epost 28. april 2014:

Begrepet diskriminering

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til din e-post datert 15. april 2014. Ombudet forstår deg slik at du ønsker å få vite om et kirkesamfunns nektelse av å vie likekjønnede kan defineres som diskriminering. Ombudet har ikke behandlet saker som tar stilling til dette.

Å ikke vie likekjønnede er forskjellsbehandling av heterofile og homofile etter § 5 i Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. En slik forskjellsbehandling er antagelig likevel saklig etter samme lovs § 6, og er dermed ikke diskriminering etter loven.

I samfunnsdebatten brukes begrepet diskriminering om mange forhold som ikke er diskriminering etter loven. Kirken forskjellsbehandler de som ønsker å inngå likekjønnede ekteskap. Ordet diskriminering betyr rent språklig usaklig forskjellsbehandling. At noen mener at kirkens nektelse av å vie likekjønnede er diskriminering, er dermed ikke særlig oppsiktsvekkende.

Det er viktig å understreke at brudd på diskrimineringsregelverket ikke er straffbart etter straffeloven. En påstand mot noen om diskriminering er derfor ikke en påstand om at vedkommende har begått en straffbar handling.

Kirkemøtet i 2016 i Den norske kirke vedtok ny liturgi som åpnet for kirkelig vigsel for likekjønnede par. Det siteres fra vedtakets punkt 2:

Begge syn på likekjønnet ekteskap kan derfor gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse.

Kirkemøtet 2016 om kirkelig vigsel for likekjønnede par
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2016/vedtak/km_17_16_vedtak.pdf

Den norske kirke anerkjenner spenninger i synet på ekteskapet. Med det anerkjenner også det samme synet på ekteskapet som NLA uttrykker. DnK er grunnlovsfestet som folkekirke i Norge:

Alle innbyggjarane i riket har fri religionsutøving. Den norske kyrkja, ei evangelisk-luthersk kyrkje, står ved lag som den norske folkekyrkja og blir stødd som det av staten. Nærare føresegner om kyrkjeskippnaden blir fastsette i lov. Alle trus- og livssynssamfunn skal bli stødde på lik line.

Grunnlovens § 16:
<https://lovdata.no/lov/1814-05-17-nn/§16>

Den norske ekteskapsloven regulerer at prester i Den norsk kirke og vigslere i andre trossamfunn kan reservere seg mot å foreta vigsel. Det fremgår av lovens ordlyd at brudefolk av samme kjønn er et forhold som gir prest eller vigslers slik hjemmel for reservasjon:

§ 13. *En vigslers adgang til å nekte å foreta vigsler*

En vigsler som nevnt i § 12 bokstav a kan nekte å foreta vigsel dersom en av brudefolkene ikke er medlem av tros- eller livssynssamfunnet, eller dersom ingen av dem tilhører vigslers menighet, lokallag eller tilsvarende enhet i tros- eller livssynssamfunnet.

Prester i Den norske kirke og vigslere i andre trossamfunn kan også nekte å foreta vigsel dersom en av brudefolkene er skilt, og den tidligere ektefellen lever, eller dersom brudefolkene er av samme kjønn.

Vigslers skal praktisere første og andre ledd slik at kvinner og menn likebehandles.

Ekteskapsloven § 13
<https://lovdata.no/lov/1991-07-04-47/§13>

Det verdigrunnlaget som NLA uttrykker i sitt verdidokument har ikke samme tilslutning i det norske samfunnet som tidligere, men det er sammenfallende med menneskerettighetenes vern av retten til å inngå ekteskap og status for avgjørelser ved menneskerettighetsdomstolen. Det er standpunkt som har legitimitet i norsk lov. Som uttrykk for en kristen forståelse, tro og identitet har dette verdisynet også et særlig vern som diskrimineringsgrunnlag ved lovens henvisning til religion og livssyn.

Det er uforståelig at NESH og Forskerforbundet kan vurdere at dette verdigrunnlaget i seg selv medfører brudd på forskningsetiske retningslinjer eller akademisk frihet.

Verdialliansen vil avslutningsvis uttrykke bekymring for om NESH og Forskerforbundet bidrar til å etablere inhabilitet ved universiteter og høyskoler som forvalter forskriften om skikkethetsvurdering, som er gitt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven. Formålet med forskriften er å avdekke om studenten har de nødvendige forutsetninger for å kunne utøve yrket.

Det er uheldig dersom det etableres en feilaktig, uhjemlet og kunnskapsløs oppfatning i academia om at studenter med kristen tro og identitet, eller et annet verdigrunnlag som medvirker til at ekteskapet mellom mann og kvinne anses som bærende norm, blir behandlet tilsvarende vurderingen av NLA.

Forskrift om skikkethetsvurdering:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-30-859>

Med vennlig hilsen
VERDIALLIANSEN

Jan Harsem, for styret

KOPI:

Sendes som vedlegg til eget brev til Kunnskapsdepartementet

Verdialliansen - Nettverk for kristne verdier og menneskerettigheter – skal fremme og forsvare kristne verdier i samfunnet. Verdialliansen skal også fremme og forsvare kristen tro, identitet og verdigrunnlag som legitimt og beskyttet av menneskerettighetenes diskrimineringsvern.

VERDIALLIANSEN

Nettverk for menneskerettigheter og kristne verdier

ORG.NR.: 913 714 547

POST: Postboks 23 • 1371 Asker • Norge

WEB: www.verdialliansen.no / **FACEBOOK:** <https://www.facebook.com/verdialliansen>

EPOST: post@verdialliansen.no / **TLF.:** 0047 - 95 77 11 99